

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA HENRIKA SAUGMANDSGORA ĒES
[HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE]

SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 6. oktobrī¹

Lieta C-385/20

**EL,
TP
pret
Caixabank SA**

(*Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona* (Barselonas pirmās instances tiesa Nr. 49, Spānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Negodīgi noteikumi patērētāju līgumos – Direktīva 93/13/EEK – Aizdevuma līgums – Tiesvedība, kuras mērķis ir konstatēt līguma noteikuma negodīgu raksturu – Piespriešana komersantam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus – Patērētājam atlīdzināmo tiesāšanās izdevumu summa – Advokāta honorāri atkarībā no strīda priekšmeta vērtības – Procesuālā autonomija – Efektivitātes princips

I. Ievads

1. *Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona* (Barselonas Pirmās instances tiesa Nr. 49, Spānija) šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir uzdevusi Tiesai divus prejudiciālus jautājumus par to, kā ir jāinterpretē Direktīva 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos².

2. Šis lūgums attiecas uz strīdu starp diviem patērētājiem – EL un TP – un finanšu iestādi *Caixabank SA* jautājumā par advokāta honorāriem, kurus pirmie minētie tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu pieprasa atlīdzināt šai iestādei. Šī tiesvedība notiek pēc sprieduma pēc būtības, kurā pēc šo patērētāju lūguma tika konstatēts lietas dalībniekiem saistošā kredītīgumā iekļauto noteikumu negodīgais raksturs, tika piespriests atmaksāt summas, kuras minētie patērētāji bija nepamatoti samaksājuši saskaņā ar šiem noteikumiem, un tika piespriests *Caixabank* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

3. Šādos apstākļos iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā un 7. panta 1. punktā, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu, dalībvalstīm ir noteikts pienākums valsts tiesībās attiecībā uz civilprocesiem par negodīgiem noteikumiem paredzēt, ka komersantam, kam nolēmums ir nelabvēlīgs, ir jāatlīdzina visi tiesāšanās izdevumi, kuri radušies

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Padomes 1993. gada 5. aprīļa direktīva (OV 1993, L 95, 29. lpp.).

patērētājiem, kuriem nolēmums ir labvēlīgs, tostarp honorāri, par kuriem viņi bija brīvprātīgi vienojušies ar saviem advokātiem³, un šīs valstis nedrīkst paredzēt noteiktus ierobežojumus šajā jomā.

4. Šajos secinājumos paskaidrošu, ka procesuālās autonomijas ietvaros dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, lai izstrādātu noteikumus par tiesāšanās izdevumu noteikšanu, kas piemērojami civilprocesā par negodīgiem noteikumiem, tostarp noteikumus par advokāta honorāriem, kas atlīdzināmi lietas dalībniekam, kam nolēmums ir labvēlīgs, un to maksimālo apmēru atkarībā no strīda priekšmeta vērtības. Manuprāt, Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā un 7. panta 1. punktā, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu, ir paredzēts tikai tas, ka šie noteikumi ļauj patērētājiem atgūt saprātīgu un samērīgu summu attiecībā pret izmaksām, kas viņiem ir objektīvi jāmaksā, ceļot šādu prasību. Iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai tas tā ir pamatlietā.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Direktīva 93/13

5. Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam [..].”

6. Saskaņā ar šīs direktīvas 7. panta 1. punktu:

“Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.”

B. Spānijas tiesības

7. Spānijas tiesībās noteikumi par tiesāšanās izdevumiem civilprocesos ir paredzēti 2000. gada 7. janvāra *Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil* (Likums 1/2000 par Civilprocesa kodeksu, 2000. gada 8. janvāra BOE Nr. 7, 575. lpp.; turpmāk tekstā – “LEC”).

8. LEC 243. pantā ir noteikts:

“1. Visās tiesvedībās un instancēs tiesāšanās izdevumus nosaka tās tiesas sekretārs, kurā celta prasība vai attiecīgi iesniegta apelācija, vai, ja nepieciešams, par izpildi atbildīgais sekretārs.

[..]

Sekretārs samazina advokātu un citu profesionāļu honorārus, attiecībā uz kuriem nav noteikts īpašs tarifs, ja minētie honorāri pārsniedz 394. panta 3. punktā paredzēto maksimālo apmēru un ja nav konstatēta lietas dalībnieka, kam piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, neuzmanīga rīcība.”

³ Šajos secinājumos jēdzienu “tiesāšanās izdevumi” lietoju plašā nozīmē, iekļaujot tajā advokāta honorārus, kurus prasītāji samaksājuši tiesvedības laikā.

9. LEC 251. pantā ir noteikts:

“Strīda priekšmeta vērtību nosaka atbilstoši strīda ekonomiskajām interesēm, ko aprēķina saskaņā ar šādiem noteikumiem:

1. Ja tiek prasīta konkrēta naudas summa, tiesvedības priekšmeta vērtība ir minētā summa; ja summa nav noteikta, kaut vai relatīvā izteiksmē, prasījums uzskatāms par tādu, kas nav noteikts naudas izteiksmē.

[..]

8. Tiesvedībās par saistību pastāvēšanu, spēkā esamību vai iedarbību saistību vērtību atspoguļo kopējā parāda summa, pat ja maksājums tiek veikts pa daļām. Šo novērtēšanas kritēriju piemēro tiesvedībās, kuras attiecas uz parāda instrumenta vai personisko tiesību rašanos, maiņu vai dzēšanu, izņemot, ja nav piemērojami citi šī panta noteikumi.”

10. LEC 394. pantā ir paredzēts:

“1. Tiesvedībā par juridiska fakta konstatēšanu tiesāšanās izdevumi pirmajā instancē ir jāsedz lietas dalībniekam, kura visi prasījumi ir noraidīti, izņemot, ja tiesa, to pienācīgi pamatojot, sniedz vērtējumu, ka lieta faktisko apstākļu vai tiesību ziņā rada nopietnas šaubas.

[..]

3. Ja saskaņā ar šī panta 1. punktu lietas dalībniekam, kam nolēmums ir nelabvēlīgs, ir jāatlīdzina tiesāšanās izdevumi, tam var noteikt pienākumu katram strīda dalībniekam, kam nolēmums ir labvēlīgs, no summas, kas atbilst advokātu vai to citu profesionāļu atlīdzībai, kuru izdevumi un honorāri nav pakļauti tarifiem, maksāt tikai to summu, kas nepārsniedz trešdaļu no prasības summas. Naudas izteiksmē nenovērtējamus prasījumus tikai šajā nolūkā novērtē 18 000 EUR apmērā, izņemot, ja lietas sarežģītības dēļ tiesa nosaka citādi.

Iepriekšējā punkta noteikumus nepiemēro, ja tiesa konstatē, ka lietas dalībnieks, kam piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ir rīkojies neapdomīgi.”

11. LEC 411. pantā ir noteikts:

“Ja pēc tiesvedības ierosināšanas lietas dalībnieki maina dzīvesvietu, notiek izmaiņas strīdīgā jautājuma stāvoklī un tiesvedības priekšmeta maiņa, jurisdikcija un kompetence, ko nosaka *lis pendens* ierosināšanas brīdī, nemainās.”

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

12. No iesniedzējtiesas nolēmuma un Tiesā iesniegtajiem apsvērumiem izriet, ka EL un TP 2008. gada 25. aprīlī noslēdza ar *Caixabank* aizdevuma līgumu, kas būtībā attiecās uz summu 159 000 EUR. Tomēr šajā līgumā bija paredzēti vairāki tā sauktie noteikumi par “dažādu valūtu mijmaiņu” un tādējādi aizdevums tika izteikts Japānas jenās (JPY).

13. 2016. gada 10. oktobrī EL un TP cēla pret *Caixabank* prasību *Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona* (Barselonas pirmās instances tiesa Nr. 49), lūdzot vispirms konstatēt šo noteikumu ar “dažādu valūtu mijmaiņu” spēkā neesamību to negodīgā rakstura dēļ, turpinājumā, pārrēķināt atlikušo maksājamo aizdevuma summu (līgumam paliekot spēkā euro) un, visbeidzot, piespriest bankai atlīdzināt summas, kas, pamatojoties uz minētajiem noteikumiem, tika nepamatoti samaksātas no līguma noslēgšanas dienas.

14. Savā prasības pieteikumā prasītāji pamatlietā norādīja, ka strīda priekšmeta vērtība bija nenoteikta summa. Šajā ziņā viņi būtībā apgalvo, ka prasības celšanas brīdī atlikusī aizdevuma summa bija 127 269,15 EUR, kas bija jāpārskata noteikuma par “dažādu valūtu mijmaiņu” atcelšanas dēļ un jākorrigē, kad būs zināmas visas saskaņā ar šiem noteikumiem piemērojamās komisijas maksas. Vēlāk šī vērtība tika šādi noteikta lēmumā par prasības pieņemamību.

15. 2018. gada 29. novembra spriedumā *Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona* (Barselonas pirmās instances tiesa Nr. 49) apmierināja EL un TP prasību. Apstrīdēto noteikumu par “dažādu valūtu mijmaiņu” šī tiesa atzina par spēkā neesošu un piesprieda *Caixabank* atlīdzināt patērētājiem iespējamās summas, kas pārsniedz tās, kuras viņiem būtu bijis jāmaksā, ja aizdevums no paša sākuma tiktu izsniegts euro, un samaksāt likumiskos procentus. Turklāt minētā tiesa piesprieda *Caixabank* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Šis spriedums vēlāk ir stājies likumīgā spēkā.

16. Pēc tam papildu tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu EL un TP advokāts iesniedza kompetentajam sekretāram lūgumu atlīdzināt ar tiesvedību saistītos izdevumus 25 188,91 EUR apmērā, tostarp paziņojumu par honorāriem 19 007,89 EUR apmērā. Minēto honorāru aprēķinā kā strīda priekšmeta vērtība tika izmantota summa 127 269,15 EUR, proti, prasības celšanas brīdī atlikusī kredīta summa⁴.

17. *Caixabank* apstrīdēja pieprasītos tiesāšanās izdevumus, apgalvojot, ka tie ir pārmērīgi. 2019. gada 1. oktobra lēmumā sekretārs apmierināja šo pārsūdzību. Viņš it īpaši uzskatīja, ka saskaņā ar LEC 251. pantu un 411. pantu, kā tos interpretējušas Spānijas tiesas, strīda priekšmeta vērtību, kas ir noteikta prasības celšanas brīdī, vairs nevar grozīt nākamajā tiesvedības stadijā, ne arī *a fortiori* tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu. Šajā gadījumā, tā kā lēmumā par prasības pieņemamību saskaņā ar prasības pieteikumā norādīto informāciju tika konstatēts, ka strīda priekšmeta vērtība ir nenoteikta summa, par tādu tā būtu jāuzskata arī tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu. Tādējādi saskaņā ar Barselonas advokātu kolēģijas pamatnostādņēm par tiesāšanās izdevumu noteikšanu bija jāuzskata, ka šī vērtība saistībā ar atlīdzināmajiem advokāta honorāriem ir 30 000 EUR. Turklāt, piemērojot LEC 394. panta 3. punktu, *Caixabank* varētu pieprasīt atlīdzināt prasītājiem pamatlietā tikai advokāta honorārus, kas nepārsniedz trešdaļu no šīs summas.

18. Vēlāk prasītāji pamatlietā cēla prasību par šī pēdējā minētā nolēmuma pārskatīšanu. Šādos apstākļos *Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona* (Barselonas pirmās instances tiesa Nr. 49), kurai radās šaubas par LEC 251. panta, 394. panta 3. punkta un 411. panta, kā tos interpretējušas Spānijas tiesas, saderību ar Direktīvu 93/13, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [LEC] 251. panta, 394. panta 3. punkta un 411. panta judikatūras interpretācija 2019. gada 1. oktobra nolēmumā, saskaņā ar kuru tiesvedības priekšmeta vērtība tiek pielīdzināta strīdā

⁴ Iesniedzējtiesas nolēmumā šāda informācija nav sniegta. Tā ir norādīta EL un TP, kā arī *Caixabank* apsvērumos (šajā ziņā skat. šo secinājumu 23. punktu).

iesaistītajām ekonomiskajām interesēm un līdz ar to tiek samazināti honorāri, ko patērētājs ir samaksājis advokātam, par pamatu ņemot fiksētu summu (18 000 EUR), kas tiesību aktos noteikta tikai attiecībā uz gadījumiem, kad tiesvedības priekšmets nevar tikt novērtēts, nevis uz gadījumiem, kad tā vērtība nav tikusi norādīta, ir pretrunā Direktīvas [93/13] 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam, jo patērētāju nevar atjaunot faktiskajā un juridiskajā situācijā, kādā tas būtu bijis, ja šāda noteikuma, neraugoties uz to, ka tiesā par labu patērētājam tika konstatēts tā negodīgais raksturs, nebūtu bijis, un tāpēc, ka nav atcelts nepamatots procesuāls nosacījums par atlīdzināmo izdevumu ierobežojumu, kas garantētu patērētājiem vispiemērotāko un efektīvāko līdzekli viņu tiesību likumīgai īstenošanai?

2) Vai LEC 394. panta 3. punkts ir pretrunā Direktīvas [93/13] 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam un padara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinā ar šo direktīvu patērētājiem piešķirto tiesību īstenošanu, jo šajā tiesību normā patērētājam paredzētais ierobežojums, saskaņā ar kuru viņam ir jāuzņemas daļa no saviem tiesāšanas izdevumiem, nozīmē, ka nav iespējams atjaunot tiesisko un faktisko stāvokli, kāds patērētājam būtu bijis, ja minētā noteikuma, neraugoties uz to, ka tiesā par labu patērētājam tika konstatēts tā negodīgais raksturs, nebūtu bijis, un tāpēc, ka nav atcelts nepamatots procesuāls nosacījums par atlīdzināmo izdevumu ierobežojumu, kas garantētu patērētājiem vispiemērotāko un efektīvāko līdzekli viņu tiesību likumīgai īstenošanai?”

19. 2020. gada 7. jūlija lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā ir iesniegts tā paša gada 12. augustā. EL un TP, *Caixabank*, Spānijas un Polijas valdības, kā arī Eiropas Komisija iesniedza Tiesai rakstveida apsvērumus. Šie paši lietas dalībnieki un attiecīgās personas, izņemot Polijas valdību, rakstveidā atbildēja uz jautājumiem, kurus Tiesa bija uzdevusi 2021. gada 11. maijā.

IV. Vērtējums

A. Par kompetenci

20. Vispirms Spānijas valdība, kā arī būtībā *Caixabank* izvirza iebildi par Tiesas kompetences neesamību izskatīt šos prejudiciālos jautājumus.

21. Šī iebilde, manuprāt, ir jānoraida. Lai arī jautājumi par tiesāšanās izdevumu noteikšanu civilprocesos paši par sevi neietilpst Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā, atgādinu, ka pamatlieta attiecas uz vairāku līguma noteikumu negodīgo raksturu šīs direktīvas izpratnē. Tādējādi šie jautājumi ir radušies tiesvedībā, kas attiecas uz tiesībām, kas ar minēto direktīvu ir piešķirtas patērētājiem. Šajā kontekstā ir jānoskaidro, vai šīs direktīvas 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam, skatot tos kopsakarā ar efektivitātes principu, ir pretrunā Spānijas noteikumi par tiesāšanās izdevumiem. Tātad situācijai ir piemērojamas Savienības tiesības un jautājumi ir uzdoti par šo tiesību interpretāciju. Tādējādi Tiesai acīmredzami ir kompetence tos izskatīt⁵.

⁵ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 16. jūlijs, *Caixabank* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* (C-224/19 un C-259/19, turpmāk tekstā – “spriedums *Caixabank* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*”, EU:C:2020:578, 45. punkts). Lai arī Tiesa 2014. gada 27. marta spriedumā *Torralbo Marcos* (C-265/13, EU:C:2014:187), kā arī 2016. gada 8. decembra spriedumā *Eurosaneamientos u.c.* (C-532/15 un C-538/15, EU:C:2016:932), kurus minējusi *Caixabank* un Spānijas valdība, ir atzinusi savas kompetences neesamību, lai atbildētu uz jautājumiem par valsts procesuālo noteikumu saderību ar Savienības tiesībām, tas notika tikai tāpēc, ka šie jautājumi bija uzdoti saistībā ar strīdiem, kas neattiecas uz Savienības tiesībās piešķirtajām tiesībām.

B. Par pieņemamību

22. *Caixabank* un Spānijas valdība arī apgalvo, ka prejudiciālie jautājumi esot nepieņemami. Pēc to domām, *pirmkārt*, iesniedzējtiesas nolēmumā neesot norādīti faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas ļautu Tiesai sniegt lietderīgu atbildi uz uzdotajiem jautājumiem.

23. Jāatzīst, ka iesniedzējtiesas nolēmumā nav minēta honorāru summa, kuru tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu ir pieprasījis prasītāju pamatlietā advokāts, un nav norādīts arī, vai šī summa pārsniedz *LEC* 394. panta 3. punktā paredzēto maksimālo apmēru. Tomēr papildus šai informācijai, kas minēta pamatlietas dalībnieku apsvērumos, šajā nolēmumā iekļautais apraksts, lai arī cik īss tas būtu, manuprāt, ir pietiekams, lai saprastu gadījumus, kas ir prejudiciālo jautājumu pamatā, un lai ļautu Tiesai sniegt lietderīgu atbildi.

24. *Otrkārt*, *Caixabank* uzsver, ka pastāvot pretruna starp pirmā jautājuma formulējumu un iesniedzējtiesas nolēmuma saturu. Šajā jautājumā iesniedzējtiesa liekot saprast, ka, aprēķinot EL un TP atlīdzināmos advokāta honorārus, par pamatu esot ņemta *LEC* 394. panta 3. punkta pirmās daļas otrajā teikumā minētā summa 18 000 EUR, lai arī šajā nolēmumā ir norādīts, ka faktiski šo lēmumu ir pieņēmis sekretārs, balstoties uz Barselonas advokātu kolēģijas pamatnostādnēs par tiesāšanās izdevumu noteikšanu paredzēto summu 30 000 EUR.

25. Manuprāt, šajā ziņā iesniedzējtiesas nolēmumā ir pretruna. Turklāt šajā nolēmumā nav paskaidrots, kādu iemeslu dēļ tika piemērota nevis 394. panta 3. punktā norādītā summa, bet šī summa 30 000 EUR. Lai gan tā tas ir, ar šo pretrunu, manuprāt, nepietiek, lai uzdotos jautājumus atzīt par nepieņemamiem. Proti, Tiesai ir jāsniedz vispārēja atbilde par tāda valsts tiesiskā regulējuma par tiesāšanās izdevumu noteikšanu saderību, kurā paredzēts atlīdzināmo advokāta honorāru maksimālais apmērs, ņemot vērā strīda priekšmeta vērtību, neatkarīgi no pamatlietā faktiski noteiktās strīda priekšmeta vērtības. Tādēļ šai summai nav izšķirošas nozīmes, lai sniegtu prasīto interpretāciju.

26. *Treškārt*, *Caixabank* un Spānijas valdība apgalvo, ka iesniedzējtiesas nolēmumā esot pausti nepierādīti, pat kļūdaini apgalvojumi. It īpaši jānorāda, ka iesniedzējtiesa tajā esot likusi domāt, ka prasītāji pamatlietā ir samaksājuši vai arī vismaz viņiem būs jāsamaksā visi honorāri, kurus viņu advokāts ir pieprasījis tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu, nepamatojot šo punktu, lai gan no lietas materiāliem izriet, ka tas tā nav. Šī iemesla dēļ uzdotie jautājumi esot hipotētiski. Neesot nekādu šaubu, ka saskaņā ar Spānijas noteikumiem par tiesāšanās izdevumiem prasītāji pamatlietā *Caixabank* atlīdzinās visus viņu tiesāšanās izdevumus⁶.

27. Šajā ziņā pietiek atgādināt, ka *LESD* 267. pantā minētās procedūras ietvaros jebkurš šīs lietas faktu novērtējums ir valsts tiesas kompetencē. Tiesa var lemt par Savienības tiesību akta interpretāciju, vienīgi pamatojoties uz faktiem, ko tai ir norādījusi šī tiesa⁷. Tādējādi *Caixabank* un Spānijas valdība nevar apstrīdēt Tiesā faktisko pieņēmumu, ko iesniedzējtiesa izvirzīja savos jautājumos, saskaņā ar kuru prasītāji pamatlietā ir samaksājuši viņu advokāta pieprasītos honorārus vai vismaz viņiem būs tie jāsamaksā, ciktāl šos honorārus nevar pārnest uz atbildētāju pamatlietā.

⁶ Proti, prasītāju pamatlietā ar viņu advokātu noslēgtā vienošanās par honorāriem liecinot, ka viņi vienojās par honorāriem ar fiksētu likmi un honorāriem ar mainīgu likmi, kas piemērojami labvēlīga nolēmuma gadījumā un gadījumā, ja bankai tiek piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Minētajiem prasītājiem būtu jāveic tikai fiksēts maksājums 1200 EUR (HT) apmērā. Savukārt honorāri ar mainīgu likmi būtu jāsamaksā advokātam no iegūtās tiesāšanās izdevumu summas. Taču summa 1200 EUR ir mazāka par *LEC* 394. panta 3. punktā paredzēto maksimālo apmēru un to lielā mērā segtu summa, kuru *Caixabank* piekristu samaksāt kā tiesāšanās izdevumus.

⁷ Skat. it īpaši spriedumu, 2021. gada 29. aprīlis, *Bank BPH* (C-19/20, EU:C:2021:341, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

28. *Visbeidzot*, Spānijas valdība tostarp apstrīd pirmā jautājuma pieņemamību, ciktāl tas attiecas uz LEC 411. pantā kodificēto *perpetuatio jurisdictionis* principu, un min vairākus apstākļus, kas, manuprāt, skar šo jautājumu pēc būtības⁸. Līdz ar to, lai arī, atbildot uz minēto jautājumu, šos apstākļus var ņemt vērā, tiem, pēc manām domām, nav nozīmes, izvērtējot tā pieņemamību⁹.

C. Par lietas būtību

29. Izskatāmā lieta attiecas uz Tiesai¹⁰ labi zināmu problemātiku saistībā ar ārvalstu valūtā izteiktiem kredītlīgumiem, ko noslēguši patērētāji ar bankām, it īpaši Spānijā.

30. Šajā gadījumā EL un TP noslēdza ar *Caixabank* aizdevuma līgumu Japānas jenās. Tomēr šie patērētāji cēla prasību, lūdzot konstatēt šī līguma noteikumu par “dažādu valūtu mijmaiņu” negodīgo raksturu, saskaņā ar kuriem ikmēneša maksājumi tika indeksēti atbilstoši šīs valūtas kursam.

31. Iesniedzējtiesas uzdotie prejudiciālie jautājumi neattiecas uz strīdīgo noteikumu saderību ar Savienības tiesībām. Šī tiesa jau ir konstatējusi to negodīgo raksturu Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta izpratnē spriedumā, kas ir pasludināts par lietas būtību un ir stājies likumīgā spēkā¹¹. Šajos apstākļos minētā tiesa saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 1. punktu noraidīja šo noteikumu piemērošanu (konstatējot to absolūtu spēkā neesamību, kā tas paredzēts Spānijas tiesībās) un pārējā daļā līgumu atstāja spēkā, tādējādi euro kļuva par vienīgo aizdevuma valūtu¹². Vienlaikus šī pati tiesa piesprieda *Caixabank* atlīdzināt prasītājiem pamatlietā visas iespējamās summas, kuras viņi nepamatoti samaksāja saskaņā ar minētajiem noteikumiem, un tas nozīmēja, ka maksājamie ikmēneša maksājumi bija jāpārreķina tādējādi, it kā aizdevums jau no paša sākuma būtu bijis izsniegts euro, kā arī jānosaka izdevumu un komisijas maksu summa, par kuru šī banka bija izrakstījusi rēķinu saistībā ar “dažādu valūtu mijmaiņas” mehānismu.

32. Savukārt šie prejudiciālie jautājumi attiecas uz konkrētu tiesāšanās izdevumu summu, precīzāk, uz advokāta honorāriem, kuru atlīdzinājumu saskaņā ar Spānijas tiesībām šīs celtās prasības rezultātā prasītāji pamatlietā ir tiesīgi saņemt no *Caixabank*.

33. Šajā ziņā Spānijas tiesiskajā regulējumā būtībā ir paredzēts, ka civilprocesā lietas dalībniekam, kam nolēmums ir nelabvēlīgs, principā piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kuri radušies lietas dalībniekam, kam nolēmums ir labvēlīgs, tostarp tā samaksātos advokāta honorārus¹³. Tādējādi šajā gadījumā *Caixabank* tika piespriests atlīdzināt EL un TP tiesāšanās izdevumus.

⁸ Attiecībā uz šiem apstākļiem skat. šo secinājumu 76. un 77. punktu.

⁹ Pēc analogijas skat. spriedumu, 1991. gada 4. oktobris, *Society for the Protection of Unborn Children Ireland* (C-159/90, EU:C:1991:378, 15. punkts).

¹⁰ Skat. it īpaši spriedumus, 2014. gada 30. aprīlis, *Kásler un Káslerné Rábai* (C-26/13, EU:C:2014:282); 2017. gada 20. septembris, *Andriuc u.c.* (C-186/16, EU:C:2017:703), kā arī 2021. gada 10. jūnijs, *BNP Paribas Personal Finance* (C-609/19, EU:C:2021:469).

¹¹ Iesniedzējtiesas nolēmumā nav izskaidroti iemesli, kuru dēļ strīdīgie noteikumi tika atzīti par negodīgiem. Tomēr no Spānijas valdības apsvērumiem izriet, ka Spānijas tiesas stingri kontrolē šāda veida noteikumus par “dažādu valūtu mijmaiņu” un parasti nospriež, ka patērētājiem tie nav pietiekami pārskatāmi. Tiesas judikatūru attiecībā pārredzamības prasībām analogisku noteikumu piemērošanā skat. spriedumu, 2021. gada 10. jūnijs, *BNP Paribas Personal Finance* (C-609/19, EU:C:2021:469, 40.–57. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

¹² Par šāda līguma atstāšanas spēkā nosacījumiem skat. it īpaši spriedumu, 2019. gada 14. marts, *Dunai* (C-118/17, EU:C:2019:207, 40. punkts).

¹³ Skat. LEC 394. panta 1. punktu.

34. Tiklīdz ir ticis galīgi piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, šajā jomā kompetentais tiesas sekretārs¹⁴, kurš izskata prasību, tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu nosaka un modulē precīzu izdevumu summu, kas jāatlīdzina lietas dalībniekam, kam nolēmums ir labvēlīgs, ņemot vērā paziņojumus par honorāriem, kurus iesnieguši iesaistītie advokāti, juristi vai citi eksperti, un lietas apstākļus, it īpaši *strīda priekšmeta vērtību*, bet arī šo speciālistu faktiski paveikto darbu, lietai veltīto laiku, kā arī lietas sarežģītību.

35. Tomēr, *no vienas puses*, LEC 394. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā teikumā it īpaši ir paredzēts maksimālais apmērs advokāta honorāriem, ko samaksāja lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs. Konkrēti, lietas dalībniekam, kam piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, attiecībā uz šiem honorāriem principā¹⁵ var prasīt samaksāt ne vairāk kā to kopējo summu, kas *nepārsniedz vienu trešdaļu no strīda priekšmeta vērtības*. Ja pieprasītie advokāta honorāri pārsniedz šo maksimālo apmēru, sekretāram parasti šī honorāru summa ir “jāsamazina”¹⁶.

36. Šajos apstākļos, *no otras puses*, saskaņā LEC 251. pantu strīda priekšmeta vērtība ir jāprecizē prasības pieteikumā, ņemot vērā ekonomiskās intereses, uz kurām attiecas prasītāja prasība. Šajā ziņā šī panta 1. punktā ir paredzēts, ka, ja tiek prasīta konkrēta naudas summa, tiesvedības priekšmeta vērtība ir minētā summa; ja summa nav noteikta, kaut vai relatīvā izteiksmē, prasījums uzskatāms par tādu, kas nav noteikts naudas izteiksmē.

37. Šajā gadījumā EL un TP sākotnēji prasības pieteikumā norādīja, ka strīda priekšmeta vērtība ir nenoteikta summa. Šādos apstākļos viņi būtībā precizēja, ka ekonomiskās intereses, uz kurām attiecas viņu prasība, atbilst prasības celšanas brīdī atlikušajai aizdevuma summai (aptuveni 120 000 EUR), kas ir jāpārskata strīdīgo noteikumu par “dažādu valūtu mijmaiņu” atcelšanas dēļ. Tāpēc bija jāgaida spriedums, kas tiks pasludināts par lietas būtību, lai precīzi noteiktu minēto vērtību. Vēlāk tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu prasītāji pamatlietā, aprēķinot atlīdzināmos advokāta honorārus, norādīja, ka šī vērtība ir atlikusī kredīta summa.

38. Tomēr saskaņā ar *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) pastāvīgo judikatūru, piemērojot LEC 411. pantā kodificēto *perpetuatio jurisdictionis* procesuālo principu, tiklīdz strīda priekšmeta vērtība ir noteikta lēmumā par prasības pieņemamību atbilstoši prasības pieteikumā sniegtajām norādēm, to vairs nevar grozīt ne nākamajā tiesvedības stadijā, ne *a fortiori* pēc tās pabeigšanas tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu. Sekretārs ievēroja šo judikatūru pamatlietā. Viņš uzskatīja, ka šajā gadījumā par strīda priekšmeta vērtību nemainīgi bija jāuzskata naudas izteiksmē nenoteikta summa, tostarp šīs [tiesāšanās izdevumu] noteikšanas vajadzībām¹⁷.

39. Sniedzot šo interpretāciju, tiek ierobežota advokāta honorāru summa, kuru prasītāji pamatlietā var atgūt no *Caixabank*. Proti, saskaņā ar Spānijas judikatūru (vai vismaz tās daļu)¹⁸ strīdi, kuru priekšmeta vērtība ir “nenoteikta”, ir jāpielīdzina strīdiem, kuru priekšmeta vērtība nav “novērtējama” LEC 394. panta 3. punkta pirmās daļas otrā teikuma izpratnē. Šajā tiesību normā ir paredzēts, ka principā¹⁹ šādu strīdu priekšmeta vērtība tiesāšanās izdevumu noteikšanas nolūkā ir

¹⁴ Skat. LEC 243. pantu.

¹⁵ Šajā ziņā skat. šo secinājumu 67. punktu.

¹⁶ Skat. LEC 243. pantu.

¹⁷ Skat. šo secinājumu 16. un 17. punktu.

¹⁸ To apstrīdēja EL un TP (skat. šo secinājumu 74. punktu).

¹⁹ Ja vien lietas sarežģītības dēļ tiesa nenolemj citādi.

18 000 EUR. Tāpēc, piemērojot *LEC* 394. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā teikumā paredzēto maksimālo apmēru, lietas dalībniekam, kam nolēmums ir nelabvēlīgs, var prasīt atlīdzināt tikai tos advokāta honorārus, kuru summa nepārsniedz trešdaļu no šīs summas jeb 6000 EUR.

40. Tomēr atgādināšu, ka provizoriskā summa 18 000 EUR šajā gadījumā, šķiet, netika piemērota. Tās vietā tika izmantota summa 30 000 EUR apmērā²⁰. Tādējādi, piemērojot strīdīgo maksimālo apmēru advokāta honorāriem, prasītāji pamatlietā varēja pieprasīt no *Caixabank* maksimālo summu 10 000 EUR apmērā. Katrā ziņā problēma ir tā pati. Ja patērētājs un viņa advokāts vienojas par honorāru summu, kas pārsniedz maksimālo apmēru (šajā gadījumā 26 000 EUR), kā tas ir pamatlietā, pārmaksātā summa ir jāsedz patērētājam.

41. Taču, pēc EL un TP domām, kurus Tiesā atbalsta Komisija, šāds iznākums neesot saderīgs ar Savienības tiesībām. Ja patērētājam būtu jāuzņemas maksāt visus tiesāšanās izdevumus vai tikai daļu no tiem, tostarp honorārus, par kuriem viņš bija vienojies ar savu advokātu, lai īstenotu tiesā viņam ar Direktīvu 93/13 piešķirtās tiesības, kā arī tad, ja viņa prasība tiktu apmierināta, izskatot lietu pēc būtības (tiesa, kas izskatīja lietu, konstatēja apstrīdētā noteikuma ļaunprātīgo raksturu un piesprieda komersantam atlīdzināt uz to pamata samaksātās summas), nevarētu tikt atjaunota šī patērētāja tiesiskā un faktiskā situācija, kurā viņš būtu atradies minētā noteikuma neesamības gadījumā, kā tas ir prasīts šīs direktīvas 6. panta 1. punktā un 7. panta 1. punktā, ņemot vērā to interpretāciju spriedumā *Gutiérrez Naranjo* u.c.²¹. Tas arī liegtu patērētājiem īstenot viņiem minētajā direktīvā piešķirtās tiesības.

42. Šajos apstākļos, *pirmkārt*, iesniedzējtiesas otrais jautājums, kas ir jāizskata pirmām kārtām, būtībā ir par to, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam, skatot tos kopsakarā ar efektivitātes principu, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā *LEC* 394. panta 3. punkts, kurā, nosakot tiesāšanās izdevumus, kas lietas dalībniekiem radušies tiesvedībā par līguma noteikuma ļaunprātīgo raksturu, ir paredzēts maksimālais apmērs advokāta honorāriem, kurus patērētājs, kam nolēmums ir labvēlīgs, var atgūt no komersanta, kam piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus atkarībā no strīda priekšmeta vērtības. 1. daļā paskaidrošu, kāpēc tas principā tā nav.

43. *Otrkārt*, pirmajā jautājumā, kas ir jāizskata otrām kārtām, iesniedzējtiesa vaicā, vai *LEC* 251. panta, 394. panta 3. punkta un 411. panta interpretācija judikatūrā, saskaņā ar kuru, ja patērētājs prasības pieteikumā kā strīda priekšmeta vērtību norāda nenoteiktu summu, viņš to vairs nevar grozīt tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu, un saskaņā ar kuru atlīdzināmo advokāta honorāru aprēķināšanas nolūkā strīda priekšmeta vērtība, kas nav noteikta naudas izteiksmē, ir 18 000 EUR (vai šajā gadījumā drīzāk 30 000 EUR), ir pretrunā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam. 2. daļā izklāstīšu iemeslus, kuru dēļ, neskarot iesniedzējtiesas veiktas noteiktas pārbaudes, es tā neuzskatu.

²⁰ Skat. šo secinājumu 24. un 25. punktu.

²¹ Spriedums, 2016. gada 21. decembris (C-154/15, C-307/15 un C-308/15, turpmāk tekstā – “spriedums *Gutiérrez Naranjo*”, EU:C:2016:980, 61. un 62. punkts).

1. Par to, ka principā Savienības tiesībām nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā noteikts patērētājam atlīdzināmo tiesāšanās izdevumu maksimālais apmērs (otrais jautājums)

44. Kā uzsver Polijas valdība, iesniedzējtiesas otrais jautājums, kas ir pārformulēts šo secinājumu 42. punktā, būtībā attiecas uz to, vai Direktīvā 93/13 dalībvalstīm ir noteikts pienākums paredzēt patērētājam, kura prasība par noteikuma negodīgā rakstura konstatējumu ir tikusi apmierināta, tiesības saņemt no attiecīgā komersanta atlīdzību par visiem tiesāšanās izdevumiem, kas radušies šīs prasības ietvaros.

45. Pretēji tam, ko uzskata EL un TP, es – tāpat kā Spānijas un Polijas valdības – tā nedomāju.

46. *Pirmkārt*, es neuzskatu, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta interpretācija, kuru Tiesa sniegusi spriedumā *Gutiérrez Naranjo*, pati par sevi sniedz atbildi uz šo jautājumu.

47. Šajā ziņā atgādinu, ka minētajā 6. panta 1. punktā ir noteikts mērķis, saskaņā ar kuru negodīgie noteikumi, kas iekļauti starp komersantiem un patērētājiem noslēgtajos līgumu, nedrīkst būt “saistoši” patērētājiem. Spriedumā *Gutiérrez Naranjo* Tiesa precizēja, ka saskaņā šo tiesību normu negodīgs noteikums “principā ir uzskatāms par tādu, kas nekad nav pastāvējis, un tādējādi tam nevar būt nekādas ietekmes attiecībā uz patērētāju”. Tādējādi tiesas konstatējuma par līguma noteikuma negodīgo raksturu sekām “principā būtu jābūt tāda patērētāja tiesiskā un faktiskā stāvokļa atjaunošanai, kāds tam būtu bijis, ja šī noteikuma nebūtu bijis”²².

48. Ar šī pēdējā minētā apgalvojuma paziņošanu, Tiesa no šī 6. panta 1. punkta secināja “līdzekli” (*remedy*) patērētājiem, proti, tiesības uz jebkādu saskaņā ar negodīgu noteikumu nepamatoti samaksāto summu atlīdzinājumu, lai šāda noteikuma radītā ietekme, kas neatbilst šajā tiesību normā izvirzītajam mērķim, pēc iespējas tiktu novērsta ar atpakaļejošu spēku²³.

49. Šajā gadījumā prasītāji pamatlietā ir sekmīgi īstenojuši šīs tiesības tiesā. Saskaņā ar iesniedzējtiesas galīgo spriedumu sekas, kuras jau ir radījuši strīdīgie noteikumi par “dažādu valūtu mijmaiņu”, ar atpakaļejošu spēku ir jānovērš *Caixabank*. Tādējādi no juridiskā skatpunkta tika atjaunota patērētāju tiesiskā un faktiskā situācija, kurā viņi būtu atradušies minētā noteikuma neesamības gadījumā Tiesas izklāstītajā nozīmē.

50. Savukārt jautājumu par “līdzekli”, ko būtībā ieguva patērētāji, nevar sajaukt ar jautājumu par tādu tiesāšanās izdevumu noteikšanu, kas minētajiem patērētājiem radušies saistībā ar tiesvedību, un to Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts nereglamentē.

51. Ar tiesāšanās izdevumu noteikšanu saistīti noteikumi civilprocesos ir procesuāli noteikumi. Ja tos piemēro attiecībā uz prasību, ko ir cēlis patērētājs ar mērķi konstatēt līguma noteikuma negodīgo raksturu Direktīvas 93/13 izpratnē, šie noteikumi saskaņā ar attiecīgo formulējumu ir “procesuālie noteikumi, kas paredzēti, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās”²⁴. Kā uzsver Vācijas un Polijas valdības, saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Savienības tiesību saskaņošanas neesamības gadījumā šādi procesuālie noteikumi ietilpst *dalībvalstu procesuālajā autonomijā*, neskarot līdzvērtības un efektivitātes principus²⁵.

²² Spriedums *Gutiérrez Naranjo* (61. punkts).

²³ Skat. spriedumu *Gutiérrez Naranjo* (62. punkts: “Valsts tiesas pienākums nepiemērot negodīgu līguma noteikumu, ar kuru tiek noteikts pienākums maksāt summas, kas izrādījušās nepamatotas, principā ietver atbilstošas ar atlīdzināšanu saistītas sekas attiecībā uz šīm pašām summām”).

²⁴ Skat. it īpaši spriedumu *Caixabank* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* (83. un 95. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

²⁵ Skat. it īpaši spriedumu *Caixabank* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* (83. un 95. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

52. Šajos apstākļos un, *otrkārt*, ir jāatgādina, kā to dara Polijas valdība, ka efektivitātes principam (izskatāmā lieta attiecas tikai uz to²⁶) principā parasti nav pretrunā tas, ka patērētāji sedz konkrētus tiesāšanās izdevumus, ja viņi ceļ prasību, kuras mērķis ir konstatēt līguma noteikuma negodīgo raksturu. Tomēr tiesāšanās izdevumi nevar būt tik lieli, ka tie “padara neiespējamu vai pārlietu apgrūtina” iespēju patērētājam īstenot no Direktīvas 93/13 izrietošās tiesības. Citiem vārdiem sakot, šim principam pretrunā ir tas, ka patērētājam nav iespējams celt prasību lielo izmaksu dēļ²⁷.

53. Tātad tas, ka šādas prasības celšana ietver advokāta palīdzību, kā tas, šķiet, ir Spānijā, un ka patērētājam ir jāsedz vismaz daļa no advokāta honorāriem, manuprāt, nav pretrunā efektivitātes principam²⁸. Tomēr, tā kā šie honorāri parasti ir būtiska daļa no izdevumiem, kas radušies saistībā ar tiesvedību²⁹, gadījumā, ja patērētājs, kam nolēmums ir labvēlīgs, varētu atgūt no komersanta tikai mazu daļu no minētajiem honorāriem vai neatgūt neko, tas varētu viņu nopietni atturēt no prasības celšanas tiesā³⁰. Tādējādi daudzās situācijās advokāta izmaksas atkarībā no noteiktajiem tarifiem un salīdzinājumā ar patērētāja ieguvumu no prasības celšanas varētu kļūt par pārmērīgām izmaksām šim pēdējam minētajam, pārmērīgi apgrūtinot Direktīvā 93/13³¹ piešķirto tiesību īstenošanu.

54. Šādos apstākļos, manuprāt, no tā izriet, ka patērētājam, kura tiesā celtā prasība ir tikusi apmierināta, būtu jābūt iespējai atgūt no komersanta, kam nolēmums saistībā ar tiesāšanās izdevumu noteikšanu ir nelabvēlīgs, nevis visus honorārus, par kuriem viņš bija vienojies ar savu advokātu, bet summu, kas ir *saprātīga un samērīga* ar izmaksām, kas viņam objektīvi bija jāmaksā, ceļot šādu prasību, proti, pietiekamu summu, lai novērstu minēto honorāru aizliedzošo raksturu. Pretējā gadījumā, kā norādīja *Caixabank*, patērētāji šādā tiesvedībā varētu pieprasīt atmaksāt honorārus, par kuriem viņi ir brīvprātīgi vienojušies ar savu advokātu un kuri pārsniedz – un pat ļoti būtiski – izmaksas, kas bija objektīvi nepieciešamas³².

55. Procesuālās autonomijas ietvaros šajā ziņā dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība. Tās principā var nodrošināt, ka iepriekšējā punktā minētās prasības tiek ievērotas valsts tiesību aktos par tiesāšanās izdevumu noteikšanu, kuros, kā savos apsvērumos lietderīgi uzsver Polijas valdība, pastāv atšķirības, kas raksturīgas saskaņošanas neesamībai Savienības limenī šajā jomā: dažas dalībvalstis paredz, ka lietas dalībniekam, kam nolēmums ir nelabvēlīgs, ir jāatlīdzina visi advokāta

²⁶ Tiesai netika jautāts par līdzvērtības principu. Katrā ziņā tās rīcībā nav informācijas, kas varētu radīt šaubas par *LEC* 394. panta 3. punkta saderību ar minēto principu. Saskaņā ar *Caixabank* un Spānijas valdības sniegtajām norādēm šī tiesību norma ir piemērojama bez izšķirības gan tiesvedībās, kas attiecas uz Savienības tiesībās paredzētajām tiesībām, gan tiesvedībās, kas attiecas uz valsts tiesībās paredzētajām tiesībām. Šajā nozīmē skat. spriedumu *Caixabank* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* (96. punkts).

²⁷ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 5. decembris, *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León* (C-413/12, EU:C:2013:800, 41. punkts); 2015. gada 12. februāris, *Baczó un Vizsnyiczai* (C-567/13, EU:C:2015:88, 50., 52. un 53. punkts), kā arī 2019. gada 3. aprīlis, *Aqua Med* (C-266/18, EU:C:2019:282, 54. punkts). Skat. arī ģenerālvokāta P. Mengoci [P. Mengozzi] secinājumus lietā *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León* (C-413/12, EU:C:2013:532, 35., 36. un 56. punkts).

²⁸ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 12. februāris, *Baczó un Vizsnyiczai* (C-567/13, EU:C:2015:88, 54. un 55. punkts).

²⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 28. jūlijs, *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:611, 22. punkts).

³⁰ *Caixabank* savos apsvērumos uzsvēra, ka honorāri, kurus advokāti pieprasa tiesvedībās par tiesāšanās izdevumu noteikšanu, ne obligāti atbilst honorāriem, kurus viņi iekasē no saviem klientiem, un atkārtoti apgalvo, ka šajā gadījumā honorāri, kas ir jāsamaksā prasītājiem pamatlietā, ir daudz zemāki nekā tie, kurus ir pieprasījis viņu advokāts (skat. šo secinājumu 6. zemsviras piezīmi). Tātad prejudiciālo jautājumu mērķis ir aizstāvēt nevis patērētāju intereses neatlīdzināt tiesāšanās izdevumus, bet advokātu intereses pieprasīt lielākus honorārus. Tomēr, manuprāt, šie divi aspekti acimredzami ir savstarpēji saistīti.

³¹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 13. septembris, *Profi Credit Polska* (C-176/17, EU:C:2018:711, 68. punkts), kā arī pēc analogijas skat. ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas [M. Campos Sánchez-Bordona] secinājumus lietā *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:201, 68. punkts). Turklāt Tiesa jau ir norādījusi, ka “strīdos, kuru priekšmeta vērtība bieži nav liela, advokāta honorāri var pārsniegt attiecīgās intereses, un tas var atturēt patērētājus no aizstāvības pret negodīga noteikuma piemērošanu” (skat. it īpaši spriedumu, 2000. gada 27. jūnijs, *Océano Grupo Editorial un Salvat Editores*, no C-240/98 līdz C-244/98, EU:C:2000:346, 26. punkts).

³² Šajā ziņā skat. ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas secinājumus lietā *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:201, 53., 65. un 66. punkts).

honorāri, kurus samaksāja lietas dalībnieks, kam nolēmums ir labvēlīgs; citas, tostarp Spānijas noteikumi, paredz, ka lietas dalībnieks, kam nolēmums ir labvēlīgs, tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu var atgūt tikai daļu no šiem honorāriem³³. Šie dažādie noteikumi ir saderīgi ar efektivitātes principu, ciktāl, atkārtoti, tie ļauj patērētājam atgūt no komersanta advokāta honorārus saprātīgas un samērīgas summas apmērā.

56. Pretēji tam, ko apgalvo EL un TP, un tāpat kā *Caixabank* un Spānijas valdība es neuzskatu, ka šī interpretācija ir apšaubīta spriedumā *Caixabank* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*.

57. Šajā spriedumā Tiesa lēma, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam, skatot tos kopsakarā ar efektivitātes principu, ir pretrunā “regulējums, kas ļauj piespriest patērētājam segt daļu no procesuālajiem izdevumiem atbilstoši to nepamatoti samaksāto summu apmēram, kuras tam ir atmaksātas pēc līguma noteikuma spēkā neesamības tā negodīgā rakstura dēļ konstatēšanas”. Pēc Tiesas domām, šāds regulējums par tiesāšanās izdevumiem rada būtisku šķērslī, kas var atturēt patērētāju no vēršanās tiesā, lai konstatētu līguma noteikuma negodīgo raksturu³⁴.

58. Konkrētāk, lieta, kurā pasludināts minētais spriedums, attiecās uz LEC 394. panta 1. un 2. punktu. Lai arī pirmajā punktā – atgādinu – ir paredzēts, ka lietas dalībnieks, kam nolēmums ir nelabvēlīgs, ir jāsedz tiesāšanās izdevumi lietas dalībniekam, kam nolēmums ir labvēlīgs, otrajā punktā ir noteikts, ka, ja prasījumi ir apmierināti vai daļēji noraidīti, katram lietas dalībniekam principā ir jāsedz ar savu dalību tiesvedībā saistītie izdevumi un jāatlīdzina puse no kopējiem izdevumiem. Piemērojot šīs tiesību normas, ja patērētājs tajā pašā prasībā ir lūdzis atzīt noteikumu par spēkā neesošu un atlīdzināt saskaņā ar šo noteikumu nepamatoti samaksātās summas un ja pirmais prasījums bija pamatots, bet saistībā ar otro prasījumu pieprasītā summa neatbilda summām, uz kurām šim patērētājam faktiski bija tiesības, tad komersantam principā netika piespriests atlīdzināt visus tiesāšanās izdevumus³⁵. Tieši šo noteikumu par tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu Tiesa atzina par nesaderīgu ar Savienības tiesībām.

59. Taču, *pirmkārt*, man ir iebildumi attiecībā uz šo interpretāciju. Manuprāt, noteikums, saskaņā ar kuru katram lietas dalībniekam ir jāatlīdzina savi tiesāšanās izdevumi, ja daži prasījumi ir tikuši apmierināti, bet citi noraidīti, ir taisnīgs noteikums, kas bieži vien ir atrodams dalībvalstu tiesībās (kā arī Tiesas Reglamentā³⁶), un tas nepadara “praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu” patērētājiem Direktīvā 93/13 piešķirto tiesību īstenošanu. Ja daļa no patērētāja prasījumiem nav tikusi apmierināta, lai arī tiesa ir pareizi piemērojusi Savienības tiesības, attiecīgā gadījumā pēc savas ierosmes izvērtējot strīdīgo noteikumu, es neredzu iemeslu, kas liegtu sadalīt tiesāšanās izdevumus starp lietas dalībniekiem.

60. Katrā ziņā, *otrkārt*, pieņemot, ka Tiesa nepiekrītu manam viedoklim, uzsveru, ka spriedums *Caixabank* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* attiecās uz noteikumu par *tiesāšanās izdevumu sadali* starp lietas dalībniekiem. Savukārt Tiesa šajā lietā nesprieda par *konkrētu tiesāšanās izdevumu summu* un it īpaši par advokāta honorāriem, kurus patērētājs, kam nolēmums bija labvēlīgs, var pārnest uz komersantu, kam tika piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Tātad no tā nevar pamatoti secināt, ka tiesvedībā par tiesāšanās izdevumu noteikšanu patērētājam jābūt iespējai atgūt visus honorārus, par kuriem viņš bija vienojies ar savu advokātu.

³³ Dažādu noteikumu par tiesāšanās izdevumiem dalībvalstīs detalizētu novērtējumu skat. <https://e-justice.europa.eu/37/FR/costs?init=true>.

³⁴ Skat. spriedumu *Caixabank* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* (96., 98. un 99. punkts).

³⁵ Skat. spriedumu *Caixabank* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* (94. punkts).

³⁶ Šajā nozīmē skat. Tiesas Reglamenta 138. panta 2. punktu.

61. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, manuprāt, tāds valsts tiesiskais regulējums kā *LEC* 394. panta 3. punkta pirmās daļas pirmais teikums, kurā ir noteikts advokāta honorāru maksimālais apmērs, kuru patērētājs, kam spriedums ir labvēlīgs, var pārnest uz komersantu, kam piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, principā ir saderīgs ar efektivitātes principu. Šāda sistēma pati par sevi neskar rīcības brīvību, kas ir dalībvalstīm procesuālās autonomijas ietvaros.

62. *Pirmkārt*, kā apgalvo Spānijas valdība, šāds maksimālais apmērs ļauj zināmā mērā standartizēt atlīdzināmo tiesāšanās izdevumu saprātīgu un samērīgu summu atbilstoši strīdu priekšmeta vērtībai un/vai veidam, izslēdzot pārmērīgi lielu advokāta honorāru atlīdzinājumu³⁷.

63. *Otrkārt*, atgādinu, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru attiecībā uz efektivitātes principu katrs gadījums, kad rodas jautājums par to, vai valsts procesuālo tiesību norma nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtinā Savienības tiesību piemērošanu, ir jāizvērtē, ņemot vērā šīs tiesību normas vietu tiesvedībā kopumā, šīs tiesvedības norisi un tās īpatnības dažādās valsts tiesu instancēs. No šī skatpunkta ir jāņem vērā tādi valsts tiesu sistēmas pamatprincipi kā tiesiskās drošības princips vai tiesību uz aizstāvību ievērošana³⁸.

64. *Vispirms* – saskaņā ar pēdējo minēto principu ir pieļaujams tāds maksimālais apmērs, kas paredzēts *LEC* 394. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā teikumā. Proti, noteikumiem par tiesāšanās izdevumiem ir jābūt cik vien iespējams vienkāršiem un to rezultātiem – paredzamiem³⁹. Šajā ziņā, kā to apgalvo Spānijas valdība, tieši šis maksimālais apmērs palīdz padarīt paredzamus tiesāšanās izdevumus, kurus lietas dalībnieki varēs segt.

65. *Turpinājumā*, kā apgalvo Vācijas un Polijas valdības, tiesību uz aizstāvību ievērošanas interesēs atlīdzināmo tiesāšanās izdevumu maksimālais apmērs nodrošina līdzsvaru starp iespējamo attiecīgo personu ieguvumu no tiesvedības un risku, ko viņi uzņemas, ierosinot tiesvedību. No šī viedokļa maksimālais apmērs nodrošina patērētājiem aizsardzību. Proti, ja šāda maksimālā apmēra neesamības dēļ⁴⁰ patērētājam rastos risks segt visus komersanta advokāta honorārus (kas var būt ļoti lieli), ja pēdējam minētajam nolēmums būtu labvēlīgs, tas viņu varētu nopietni atturēt no prasības celšanas⁴¹. No šī skatpunkta tāda tiesību norma kā *LEC* 394. panta 3. punkts nevis attur, bet, gluži pretēji, iedrošina patērētājus īstenot savas tiesības tiesā.

³⁷ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2016. gada 28. jūlijs, *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:611, 25. punkts). Attiecībā uz jautājumu, kādi ir nepieciešamie izdevumi, lai prasītājs varētu lietderīgi īstenot savas tiesības vai aizstāvību, es tāpat kā Polijas valdība uzskatu, ka principā valsts iestādes ir vislabākajā situācijā, lai, vienojoties ar juridisko profesiju pārstāvjiem un citām attiecīgajām personām, noteiktu zināma veida lietu izmaksas vai konkrētu vērtību (pēc analogijas skat. ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas lietā *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:201, 73. un 75. punkts).

³⁸ Skat. it īpaši spriedumu, 2021. gada 10. jūnijs, *BNP Paribas Personal Finance* (no C-776/19 līdz C-782/19, EU:C:2021:470, 28. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

³⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Orizzonte Salute* (C-61/14, EU:C:2015:655, 61. punkts), kā arī pēc analogijas skat. spriedumus, 2014. gada 13. februāris, Komisija/Apvienotā Karaliste (C-530/11, EU:C:2014:67, 54. un 58. punkts), un 2018. gada 17. oktobris, *Klohn* (C-167/17, EU:C:2018:833, 70. punkts).

⁴⁰ Protams, patērētāju aizsardzības vārdā nevar prasīt, lai atlīdzināmo tiesāšanās izdevumu maksimālo apmēru nepiemērotu patērētājam, ja nolēmums viņam būtu labvēlīgs, bet to piemērotu tikai komersantam. Šāda interpretācija izraisītu pušu procesuālo tiesību vienlīdzības (vai procesuālās vienlīdzības) principa pārkāpumu un tādējādi būtu nesaderīga ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu. Par šo principu skat. it īpaši spriedumu, 2016. gada 30. jūnijs, *Toma un Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci* (C-205/15, EU:C:2016:499, 36. un 47. punkts).

⁴¹ Pēc analogijas skat. ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas lietā *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:201, 67. un 68. punkts).

66. *Visbeidzot*, kā apgalvo *Caixabank*, ir jāņem vērā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētie mehānismi, kuru mērķis ir mazināt patērētāja finansiālās grūtības, piemēram, lai saņemtu juridisko palīdzību, kas ļautu kompensēt advokāta honorārus, kas attiecīgā gadījumā būtu jāmaksā patērētājam pēc tiesvedības par tiesāšanās izdevumu noteikšanu⁴².

67. *Turklāt*, kā apgalvo Spānijas valdība, šajā gadījumā *LEC* 394. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā teikumā paredzētais maksimālais apmērs nav absolūts ierobežojums. To var nepiemērot, ja tiesa konstatē, ka lietas dalībnieks, kam piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ir rīkojusies neapdomīgi⁴³.

68. *Pēc šiem precizējumiem*, ņemot vērā to, ko esmu izklāstījis šo secinājumu 54. punktā, efektivitātes principam būtu pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts tik zems maksimālais apmērs tiesāšanās izdevumiem, kas atlīdzināmi lietas dalībniekam, kam spriedums ir labvēlīgs, ka patērētāji vispār nevarētu saņemt atlīdzības summu, kas ir saprātīga un samērīga salīdzinājumā ar izmaksām, kuras viņiem objektīvi ir jāmaksā, ceļot prasību tiesā⁴⁴.

69. Papildus tam, ka šādos apstākļos šāds maksimālais apmērs var būtiski atturēt patērētājus no savu tiesību īstenošanas tiesā, es uzskatu, ka, ja līdzīgā tiesvedībā komersantam būtu jāatlīdzina tikai nebūtiska daļa no advokāta honorāriem, kurus samaksājis patērētājs, atturoša iedarbība, kura saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 7. panta 1. punktu, ir saistīta ar konstatējumu par līguma noteikuma negodīgo raksturu, tiktu būtiski mazināta, kā pamatoti apgalvo EL un TP, kā arī Komisija⁴⁵.

70. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz otro jautājumu atbildēt, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam, skatot tos kopsakarā ar efektivitātes principu, nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā saistībā ar tiesvedību par tādu tiesāšanās izdevumu noteikšanu, kas rodas, ceļot prasību par līguma noteikuma negodīgo raksturu, ir paredzēts maksimālais apmērs advokāta honorāriem, kurus patērētājs, kam nolēmums ir labvēlīgs, var atgūt no komersanta, kam piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja šis maksimālais apmērs šajā ziņā ir saprātīga un samērīga summa salīdzinājumā ar izdevumiem, kādi viņam objektīvi ir jāmaksā, ceļot šādu prasību tiesā.

2. Par strīda priekšmeta vērtības noteikšanas noteikumiem, aprēķinot patērētājam atlīdzināmos tiesāšanās izdevumus (pirmais jautājums)

71. Iesniedzējtiesas pirmais jautājums, kas minēts šo secinājumu 43. punktā, atgādinu, attiecas uz Spānijas procesuālajās tiesībās paredzētajiem noteikumiem par strīdu priekšmeta vērtības noteikšanu. Sākumā uzsveru, ka Tiesas kompetencē ir izskatīt šādus, it īpaši tehniskus, noteikumus, tikai, ciktāl minētā vērtība tiek izmantota par pamatu, lai aprēķinātu patērētājam atlīdzināmo tiesāšanās izdevumu summu, ja viņa prasība ir apmierināta⁴⁶ (ņemot vērā it īpaši *LEC*

⁴² Skat. it īpaši spriedumus, 2013. gada 5. decembris, *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León* (C-413/12, EU:C:2013:800, 42. punkts), un 2015. gada 12. februāris, *Baczó un Vizsnyiczai* (C-567/13, EU:C:2015:88, 55. punkts).

⁴³ Kā tas paredzēts *LEC* 394. panta 3. punkta otrajā daļā. Spānijas valdība apgalvo, ka saskaņā ar Spānijas tiesu judikatūru stridīgo maksimālo apmēru var nepiemērot arī tad, ja sekretārs vai tiesa, kas izskata lietu, konstatē strīda īpašo sarežģītību. Šo punktu apstrīdēja Komisija – pēc tās domām, strīda sarežģītību var ņemt vērā tikai, ciktāl tiek ievērots šis maksimālais apmērs. Neraugoties uz visu, šim punktam, manuprāt, nav izšķirošas nozīmes, lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem.

⁴⁴ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2016. gada 28. jūlijs, *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:611, 26., 29., 30. un 32. punkts).

⁴⁵ Pēc analogijas skat. spriedumus, *Gutiérrez Naranjo* (63. punkts), un 2016. gada 28. jūlijs, *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:611, 27. punkts).

⁴⁶ Kā precizē iesniedzējtiesa, strīda priekšmeta vērtība ir informācija, kas ietekmē citus procesuālos jautājumus, piemēram, tiesvedības raksturu un pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus.

394. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā teikumā noteikto maksimālo apmēru), un ciktāl šī vērtība šajā ziņā ietekmē izdevumus, kas viņam var rasties, lai tiesā aizstāvētu tiesības, kādas viņam izriet no Direktīvas 93/13.

72. Tāpēc Tiesai izskatāmajā lietā ir jābūt uzmanīgai, lai tā neuzdrošinātos, kā to vēlas pamatlietas dalībnieki, detalizēti aprēķināt strīda priekšmeta vērtību saskaņā ar Spānijas tiesību aktiem, vai pat izlemt jautājumus, kas attiecas tikai uz šīm tiesībām. Gluži pretēji, tai ir jāizvērtē šie noteikumi atbilstoši efektivitātes principam⁴⁷, saskaņā ar vispārējām pamatnostādnēm par tiesāšanās izdevumiem, kas rodas patērētājiem, kā esmu norādījis atbildē uz iepriekšējo jautājumu.

73. Attiecībā, *pirmkārt*, uz apstākli, ka saskaņā ar LEC 253. pantu un 411. pantu, kā tos interpretējušas Spānijas tiesas, strīda priekšmeta vērtība ir jānosaka tiesvedības sākuma stadijā, ņemot vērā norādes, kuras patērētājs sniedzis prasības pieteikumā, un to vairs nevar grozīt nākamajā tiesvedības stadijā, ne *a fortiori* tiesvedībā par tiesāšanās izdevumiem, paudišu šādas apgalvojumus.

74. *Vispirms*, lai arī EL un TP apgalvo, ka pastāv cita atšķirīga valsts judikatūra, saskaņā ar kuru atlīdzināmie tiesāšanās izdevumi Spānijas tiesībās patiesībā vienmēr ir jānosaka, pamatojoties uz patērētāja faktiskajām ekonomiskajām interesēm, ceļot prasību, neatkarīgi no strīda priekšmeta vērtības, ko nosaka tiesvedībā, kurā izskata lietu pēc būtības, uzsveru, ka Tiesai nav jāatrisina domstarpības valsts judikatūrā. Tiesai ir jāatbild uz uzdoto jautājumu, ņemot vērā paskaidrojumus, kas šajā ziņā sniegti iesniedzējtiesas nolēmumā⁴⁸.

75. *Turpinājumā* atgādinu: kā norādīts šo secinājumu 63. punktā, ja tiek uzdots jautājums par valsts procesuālā noteikuma saderību ar efektivitātes principu, tas ir jāizvērtē, ņemot vērā šīs tiesību normas vietu tiesvedībā kopumā, tiesvedības norisi un īpatnības dažādās valsts instancēs, kā arī – šajos apstākļos – valsts tiesu sistēmas pamatprincipus.

76. Šajā ziņā *Caixabank* un Spānijas valdība apgalvo, ka LEC 411. pantā kodificēto *perpetuatio jurisdictionis* principu it īpaši attaisno tiesiskās drošības apsvērumi. Šī drošība ietver to, ka tiesvedības sākuma stadijā lietas dalībniekiem, tostarp komersantam, jāspēj uzzināt iespējamās strīda ekonomiskās izmaksas un paredzami finansiāli līdzekļi, kas ir jāiegulda⁴⁹. Tādējādi attiecīgās personas var pielāgot savu rīcību un it īpaši savu procesuālo stratēģiju. Šie apsvērumi atbilst tiem, kurus esmu izklāstījis šo secinājumu 64. punktā. Tādējādi, manuprāt, ir saprātīgi, ka strīda priekšmeta vērtība tiek noteikta tiesvedības sākuma stadijā un ka to nevar grozīt tiesāšanās izdevumu noteikšanas stadijā.

77. Tādējādi un *visbeidzot Caixabank* un Spānijas valdība norādīja, ka saskaņā ar Spānijas tiesībām tiesvedībā, kurā izskata lietu pēc būtības, tiesa ir pilnvarota pārbaudīt, vajadzības gadījumā – pēc savas ierosmes, prasītāja norādīto strīda priekšmeta vērtību. Šim punktam, manuprāt, nav būtiskas nozīmes. Manuprāt, tā kā patērētājs ne vienmēr apzinās savas tiesības,

⁴⁷ Atgādināšu, ka Tiesai netiek jautāts par līdzvērtības principu. Tomēr EL un TP apgalvo, ka, nosakot strīdu priekšmeta vērtību, labvēlīgāki noteikumi tiek piemēroti piedziņas vērsšanas uz hipotēkas objektu procedūrās, kurās strīda priekšmeta vērtība parasti ir attiecīgā kredīta atlikusi summa. *Caixabank* un Komisija uzskata, ka šī veida procedūra nav salīdzināma ar tiesvedību pamatlietā, un, pēc manām domām, tas tā ir. Katrā ziņā tikai valsts tiesai, kas tieši pārzina piemērojamos procesuālos noteikumus, ir jāpārbauda attiecīgo tiesvedību līdzība (skat. it īpaši spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, *Raiffeisen Bank* un *BRD Groupe Société Générale* (C-698/18 un C-699/18, EU:C:2020:537, 77. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra)).

⁴⁸ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 29. aprīlis, *Bank BPH* (C-19/20, EU:C:2021:341, 37. punkts).

⁴⁹ Skat. ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas secinājumus lietā *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:201, 63. un 74. punkts).

valsts tiesai jānodrošina “pozitīva iejaukšanās”, kas vairākkārt minēta Tiesas judikatūrā⁵⁰, un vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes jāpārbauda, vai vērtība, kuru minētais patērētājs ir norādījis savā prasības pieteikumā, atbilst ekonomiskajām interesēm, uz kurām attiecas strīds. Gadījumā, ja pēdējais minētais ir norādījis pārāk mazu summu, tiesai viņš būtu jāinformē par iespējamo šīs norādes ietekmi uz tiesāšanās izdevumu noteikšanu un jāļauj viņam grozīt šo summu, ievērojot tiesības uz aizstāvību.

78. Runājot, *otrkārt*, par apstākli, ka tāda strīda priekšmeta vērtību kā pamatlietā aplūkotā, kas tiesvedības sākuma stadijā tika atzīta par “nenoteiktu”, var uzskatīt par “nenovērtējamu” *LEC* 394. panta 3. punkta pirmās daļas otrā teikuma izpratnē, kā rezultātā tiesāšanās izdevumu noteikšanas vajadzībām tiktu piemērota provizoriska vērtība 18 000 EUR apmērā (vai šajā gadījumā drīzāk 30 000 EUR apmērā), atbilde, manuprāt, ir vienkārša.

79. Dažiem Tiesā plaši apspriestajiem aspektiem beigu beigās nav nozīmes attiecībā uz atbildi, kas Tiesai jāsniedz. Šajā ziņā norādišu, ka pamatlietas dalībnieki, *vispirms*, nav vienisprātis ar valsts judikatūras stāvokli attiecībā uz minēto 394. panta 3. punktu. Proti, EL un TP apgalvo, ka saskaņā ar *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) judikatūru strīdi, kuru vērtība nav “novērtējama” esot tikai tādi strīdi, kas neattiecas uz kādu mantisku vērtību, piemēram, prasības atcelt vēlēšanu procedūru. Savukārt strīdus, kuriem ir šāda mantiska vērtība, ko nav vienkārši noteikt sākumā, nevarot uzskatīt par strīdiem, kuru vērtība nav novērtējama, un tādējādi šī tiesību norma tiem neesot piemērojama, un to apstrīd *Caixabank*. Turpinājumā, pamatlietas dalībniekiem ir domstarpības par strīda priekšmeta vērtības noteikšanu tādā lietā kā pamatlieta. Pēc EL un TP domām, saskaņā ar *LEC* 251. panta 8. punktu šajā ziņā esot jāņem vērā atlikusī kredīta summa, ja ir apstrīdēta – kaut arī daļēji – līguma spēkā esamība. *Caixabank* uzskata, ka, nosakot aizņēmēja ierosinātā strīda priekšmeta vērtību, atlikusī kredīta summa, kas ir bankas prasījums, neesot jāņem vērā. Turpretī saskaņā ar šī likuma 251. panta 1. punktu būtu jāņem vērā summa pārpalikums, kuru patērētājs ir nepamatoti samaksājis un kuru viņš lūdz tās atmaksāt. *Visbeidzot*, lietas dalībnieki nav vienisprātis par to, vai šajā gadījumā EL un TP prasības pieteikumā varēja pamatoti norādīt konkrētu strīda priekšmeta vērtības summu, kaut vai relatīvi.

80. Taču, kā esmu minējis šo secinājumu 74. punktā, Tiesai nav jāatrisina valsts judikatūrā esošās domstarpības par valsts tiesību interpretāciju un tai noteikti nav jālemj par to, kādai būtu jābūt tāda strīda priekšmeta vērtībai, kāds ir pamatlietā, ņemot vērā Spānijas procesuālos noteikumus. Tai arī nav jānosaka, vai EL un TP prasības pieteikumā varēja pamatoti norādīt konkrētu vērtību.

81. Šādos apstākļos, manuprāt, neatkarīgi no neatkarīgi no valsts judikatūras un strīda priekšmeta vērtības noteikšanas metodes, lai piemērotu Spānijas noteikumus par tiesāšanās izdevumu noteikšanu, efektivitātes princips, kā esmu norādījis atbildē uz otro jautājumu, prasa tikai to, lai šie noteikumi ļauj patērētājam saņemt no komersanta saprātīgas un samērīgas summas atlīdzinājumu salīdzinājumā ar izdevumiem, kas viņam objektīvi bija jāmaksā, ceļot prasību. Šajā gadījumā iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai noteiktā strīda priekšmeta vērtība 30 000 EUR apmērā un tādas sekas, ka atbilstoši *LEC* 394. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā teikumā paredzētajam maksimālajam apmēram prasītāji pamatlietā no *Caixabank* varēs saņemt advokāta honorāru atlīdzinājumu tikai 10 000 EUR apmērā, atbilst šai prasībai⁵¹.

⁵⁰ Skat. it īpaši spriedumus, 2000. gada 27. jūnijs, *Océano Grupo Editorial un Salvat Editores* (no C-240/98 līdz C-244/98, EU:C:2000:346, 27. punkts), 2009. gada 6. oktobris, *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615, 31. punkts), kā arī 2016. gada 14. aprīlis, *Sales Sinués un Drame Ba* (C-381/14 un C-385/14, EU:C:2016:252, 23. punkts).

⁵¹ Šajā ziņā norādu, ka iesniedzējtiesa nav paskaidrojusi, kāpēc summa, kas pārsniedz 25 000 EUR un ko advokāts pieprasīja samaksāt prasītājiem pamatlietā, ir saprātīga un samērīga summa. Gluži pretēji, no *Caixabank* apsvērumiem izriet, ka saskaņā ar Barselonas advokātu kolēģijas sniegto atzinumu pieprasītā summa ir nesamērīga.

82. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz pirmo jautājumu atbildēt, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu, nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru strīda priekšmeta vērtība, ko izmanto par pamatu, lai aprēķinātu atlīdzināmos tiesāšanās izdevumus tādām patērētājam, kam nolēmums ir labvēlīgs, ir jānosaka prasības pieteikumā un šo informāciju vēlāk nevar grozīt un saskaņā ar kuru atsevišķos strīdos šo vērtību nosaka kā provizorisku summu, ar nosacījumu, ka šie noteikumi nepadara neiespējamu vai pārlieku neapgrūtina minētajam patērētājam iespējas īstenot šajā direktīvā piešķirtās tiesības. Šajos apstākļos tiesai, kas izskata lietu, vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes ir jāpārbauda, ka vērtība, kuru patērētājs ir norādījis savā prasības pieteikumā, atbilst ekonomiskajām interesēm, uz kurām faktiski attiecas strīds.

V. Secinājumi

83. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona* (Barselonas pirmās instances tiesa Nr. 49, Spānija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā saistībā ar tiesvedību par tādu tiesāšanās izdevumu noteikšanu, kas rodas, lietas dalībniekiem ceļot prasību par līguma noteikuma negodīgo raksturu, ir paredzēts maksimālais apmērs advokāta honorāriem, kurus patērētājs, kam nolēmums ir labvēlīgs, var atgūt no komersanta, kam piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja šis maksimālais apmērs šajā ziņā ir saprātīga un samērīga summa salīdzinājumā ar izdevumiem, kas viņam objektīvi ir jāmaksā, ceļot šādu prasību tiesā.
- 2) Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru strīda priekšmeta vērtība, ko izmanto par pamatu, lai aprēķinātu atlīdzināmos tiesāšanās izdevumus patērētājam, kam nolēmums ir labvēlīgs, ir jānosaka prasības pieteikumā, neesot iespējai šo informāciju vēlāk grozīt, un saskaņā ar kuru atsevišķos strīdos šo vērtību nosaka kā provizorisku summu, ar nosacījumu, ka šie noteikumi patērētājam nepadara neiespējamu vai pārlieku neapgrūtina no šīs direktīvas izrietošo tiesību īstenošanu. Šādos apstākļos tiesai, kas izskata lietu, vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes ir jāpārbauda, vai vērtība, kuru patērētājs ir norādījis prasības pieteikumā, atbilst ekonomiskajām interesēm, uz kurām faktiski attiecas strīds.